

Sektör, küresel sermayenin kazanç alanına dönüştürüldü...

Sağlıkta 'acı sona' doğru

Türkiye ulusal gelirinin % 6.5'ini (20 milyar dolar) sağlığa harcıyor. Fakat sağlık göstergeleri harcamayla hiç de uyumlu görüntü vermiyor. IMF'nin tasarruf istemlerinde ilk akla sağlık geliyor.

Türkiye, devletin en birincil görevi olan konuları sırtından atıp yerli ve yabancı sermayenin kazanç alanına terk ediyor. ABD ve AB ise sağlığı 'stratejik bir konu' olarak değerlendiriyor.

Prof. Dr. Ahmet SALTİK

A.Ü. Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilimdalı
(profsaltik@gmail.com, www.ahmetsaltik.net; adresler güncellendi)

Küreselleşme, Amerikan hegemonyasının öteki adıdır."Dr. Henry Kissinger, ABD Eski Dışişleri Bakanı CFR (Council of Foreign Affairs) Üyesi Türkiye'nin sağlık giderleri hızla tırmanıyor. 3 Kasım 2002 seçimleriyle iktidara gelen AKP, "Sağlıkta Dönüşüm" adı altında sağlık politikalarını serbest piyasa ile eklemlenme peşinde. Kendinden önceki hiçbir hükümetin göze alamadığı ölçüde cesur... Ya da daha doğru bir anlatımla gözü kara.. Veya kendini eli mahkum ve çaresiz olarak algılıyor..

Sovyetlerin yıkılmasının ardından Atlantik ötesi tek merkezli / güdümlü hale dönüşen Küre'de artık dengeler altüst... Beş yüzyıldır insanlığın başbelası olmuş Emperyalizm, artık Küresel boyuta ulaşmış, Küreselleşmiştir. Dünya hegemonyasında ölçek, "tüm Küre"dir. Ekonomik küreselleştirilme tamamdır..

Sıra "siyasal" ve "yönetmelik" küreselleştirilmededir. AKP hükümetinin Kamu Yönetimi Reformu yasa tasarıları bu bütünün parçalarıdır.. Veto yemiştir Köşk'ten.. Fakat parça parça yürürlüğe sokulmak istenmekte, sokulmaktadır.

12 EYLÜL GERİLEMESİ

1961 Anayasası Sağlıkta yurttaş açısından "temel bir hak" olarak tanımlayıp, devleti bu hizmetle görevlendirirken; 1982 Anayasası sağlık ve çevre konusunu aynı maddede işleyip, sağlık hakkını net olarak vurguluyor; devlete, daha çok "düzenleme ve denetleme" görevi yüklüyor. Özel sektörden söz ediyor, son fıkrasında da "Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir" düzenlemesine yer veriyor.

İlk kez sağlıkta özel sektörden söz etmekte, devlet olarak işlevini, şaşılacak bir cesaretle "denetleme" ve "düzenleme" ye indirgeyebiliyor.

Bugünler, anlaşılıyor ki, çeyrek yüzyıl öncesinden kurgulanmış.

Küreselleştirmecilerin devleti, halkı ile temel sözleşmesini bozmuş, sosyal devlet yerine sermayenin devletine terfi (!) etmiş durumda. O artık emme basma bir tulumba gibi çalışmakta, halktan ağır ve adaletsiz vergileri devlet gücüyle acımasız toplamakta, bir yandan kreditorlerine borç geri ödemesi yapmakta, bir yandan da yerli-yabancı sermayenin sağlık alanında yaptıkları yatırımların kazançlılığını güvence altına almaktadır. Genel Sağlık Sigortası (GSS) zorunlu tutulmuş, prim= ek vergi için gelir sınırı 128 YTL / ay olarak tanımlanmıştır! İşsizlik sigortası sadakası alan bile prim ödeyecektir!

GSS gerçekte yurttaşın sağlığını mı, yoksa sağlık piyasasının karının mı güvencesidir?

Ünlü "Toplum Sözleşmesi" yazarı JJ Rousseau yanılmış, küresel çağın günümüzde yaşanan kaçınılmaz gelişmelerini öngörememiştir (!).. "De facto (fiili-eylemli)" ve "reel" olan Küreselleştirilmedi..!

Küresel sermayenin baronları "rahat etmek" istemektedirler. Önceki ABD Bşkkanı Clinton; "Dünyayı bir apartmana benzetelim; biz de ABD olarak bu apartmanın en tepesindeki dairede oturuyoruz. Doğal olarak apartmanın giriş katından, bizim altımızdaki kata dek tüm dairelerdeki, merdivenlerdeki, yolluklardaki oluşumlar bizi etkiliyor. O halde bu apartmanı denetimimiz altına almalıyız ki, rahat edelim. Bu küreselleşme olacak..." buyuruyor.

SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM MASALI

Prof. Erinç Yeldan, AKP'nin hüznü sürecini / misyonunu çok çarpıcı biçimde vurguluyor:

* Türkiye, uluslararası işbölümünde yüksek borçlu bir ülke olarak gözükmekte ve öncelikle borçlarının çevrilmesi görevi yükümlülüğüyle, IMF ve ulusal ve uluslararası finans sermayesi tarafından denetim altında tutulmaktadır. Öte yandan 2003 ve 2004 Türkiye'sinde çok yüksek tempolu büyüme ve kamu sektöründe ulaşılan faiz dışı fazla (> yüzde 6.5 / TUG-GSMH) bütçe hedeflerine karşın, borç yükünün azaltılmadığı gözükmektedir.

* Kamu harcamalarındaki kesintilerin ve vergi gelirlerinin de sınırına gelinmiş olduğu izlenmektedir.

* Dolayısıyla, Sağlıkta Dönüşüm Programı özünde, gerek IMF'ye gerekse ulusal ve uluslararası sermaye çevrelerine aktarılacak yeni kaynak arayışı içinde olan tarikatlar koalisyonu AKP'nin kısa dönemde gerçekleştirmeye çabaladığı bir rant transferi ve güven tazeleme operasyonu olarak değerlendirilmelidir.

Sosyal güvenlik reformunun yapılmaması nedeniyle birinci gözden geçirmeyi 2005 Temmuz'unda onaylamayan IMF; Türkiye Temsilcisi Hugh Bredenkamp'ın ağzından, "...yavaşlayan momentumun 2006 yılından itibaren hızlanmasını bekliyoruz. Sürdürülebilirlik açısından kimi reformların uygulanmasını bekliyoruz. Sosyal güvenlik reformunun zamanında hayata geçirilmesi ve takvime uygun götürülmesi yararlı olacak. Bu en önemli önceliğimiz olacak" diyor.

İlk "Ulusal Program" daha sonra güncellenerek yeniden AB'ye sunulmuştur. Buna göre, III. 6. bölümde; Uzun ve kısa erimli sigorta programlarının birbirinden ayrılması, Sağlık hizmetlerinin sosyal güvenlik sisteminden ayrılması ve Genel Sağlık Sigortası'nın kurulması isteniyor.

Dünya Bankası da küresel koronun elbette ayrılmaz bir elemanıdır. DB 2002 Türkiye Raporu:

* Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın sağlık sektöründeki temel görevi, evrensel sağlık sigortası sisteminin yönetimine ve işlevlerine denetim ve rehberlik yapmaktır.

* Her 2 bakanlık da, şu anda yüksek öncelik vermedikleri daha önemli görevler taşıdıkları için, varolan yapıların özünü oluşturan sağlık hizmetlerinin üretilmesi ve sunulması işiyle gerçekte doğrudan ilgili olmamalıdır.

* Hastanelerin verimliliğini iyileştirmek için, tüm SB ve SSK hastanelerine hem yönetsel hem parasal açıdan hem de sağlık hizmetlerini üretilip yönetmek için gereken girdilerin sağlanması bakımından özerklik tanınmalıdır. İlk aşamada hastane kurumunun geneline özerklik tanınmalı, ikinci aşamada ise, her tesise ayrı ayrı özerklik tanınmalıdır.

Sağlık tesislerinde bulunan tüm personel, ilgili kurumun sözleşmeli personeli olacaktır.

* SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı'nın sunduğu çeşitli sağlık sigortaları ile Devlet memurlarına sunulan hizmetler ve Yeşil Kart gibi refah programları (!) birleştirilerek tek bir zorunlu sağlık sigortası sistemi ya da Sağlık Fonu haline getirilmelidir. Sağlık Fonu yüksek oranda özerk olmalı ve profesyonelce yönetilmelidir.

Görüldüğü üzere günümüzde AKP hükümetinin sağlık politikaları tamamı ile Dünya Bankası'nın Türkiye'ye dayattığı politikalar doğrultusundadır. Bu politikaların yaşama geçmesi için, ülke nüfusunun yarısına hizmet veren SSK'nın dağıtılması gerekmektedir. Hükümet, DB ve IMF'nin sağlık ve sosyal güvenlik alanında verdiği ödevleri yerine getirerek, bu uluslararası mali kuruluşlarla ve onlar aracılığı ile de varsıl kapitalist ülkelerle iyi geçinerek, ne pahasına olursa olsun, iktidarda kalma, kadrolaşma ve Mayıs 2007'de Cumhurbaşkanı'nı seçme telaşı ve planı içindedir.

Küresel emperyalizmin ahtopot kolları uyum içinde Türkiye'ye buyurularını kolektif olarak uyum içinde vermekte ve

Türkiye bu kez, Attila İlhan'ın ustalıkla uyardığı biçimde;

* "Türkiye bu kez 'Küreselleşme' ve 'Özelleştirme' masalına inanmış, paldır küldür 'globaliterliğe' doğru sürüklenmektedir; üstelik daha 'sivil', daha 'demokrat', daha 'insan haklarına dayalı' bir düzene 'dönüştüğünü' zannederek.."

TERS POLİTİKA

Mustafa Kemal Atatürk, "Ulusun tüm bireylerinin sağlıklı olmaları için sağlık koşullarını gerçekleştirmek, Devlet durumunda bulunan siyasal kuruluşların en birinci görevidir" diyor.

Yüce Atatürk'ün pek de bilinmeyen bu çok önemli uyarısını tersinden okuyacak olursak; halkının sağlığını kendisine en birinci görev edinmeyen siyasal yapılar devlet değildir!

Açıktır ki; AKP'nin IMF, DB, DTÖ gibi küresel emperyalizmin bilmem kaçınıcı dereceden aletlerinin buyruğunda Türkiye'mizi sürüklediği çıkmaz, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir devlet olmaktan uzaklaştırılmasıdır ve izlenen sağlık politikaları, Cumhuriyetimizin kuruluş felsefesi ile taban tabana terstir. AB-ABD emperyalist bağlaşıklığı, Yüce Atatürk'ün son derece yerinde uyarısıyla

stratejik önemdeki sağlık hizmetlerinden ulusu yoksun bırakarak, Türkiye'yi bu alanda da dağılma/dağıtma sürecine sürüklüyor.

Türkiye, 1982 Anayasamızın 2. maddesi uyarınca;

- * **Demokratik,**
- * **Laik,**
- * **Atatürk ulusalcılığına bağlı,**
- * **İnsan haklarına saygılı,**
- * **Sosyal, bir**
- * **Hukuk Devleti'dir.**

Küresel emperyalizm Anayasayı da tanımıyor, eylemli olarak içeri boşaltıyor.

2005 bütçesinden 3.5 milyar YTL (katrilyon TL) ödenek, kesiliyor ve kamu sağlık kuruluşlarının hizmet bedelleri ödenmeyerek iflas ve hacize sürükleniyor. Devlet yönetiminde böylesi bir kaos, Cumhuriyet tarihinde bugüne dek yaşanmış değil. Sınırlı ulusal kaynaklar yerli-yabancı sermaye yapılı özel sağlık sektörüne peş keş çekilirken, kamu sağlık kuruluşları, Üniversite hastaneleri devletin üvey evladı ilan ediliyor, tarifsiz maddi bunalıma sokuluyor.

IMF buyrukta gecikmiyor, 2006 bütçesinde 4.5 milyar YTL (4.5 katrilyon TL) kesinti istiyor. Bunun anlamı, sağlık hizmetlerinin nitel ve nicel açıdan azalması, küçülmesi, insanımızın hizmete erişememesi, ayrıca bunca ağır vergiye ve katkıya karşın cepten ödemelerin artmasıdır. Dahası, Maliye Bakanlığı'nın yurtdaşın sağlık giderleri için katkısının marjinal düzeye çekilerek esas yükün vatandaşın sırtına yıkılmasıdır. Maliye Bakanlığı'nın, 1 Temmuz 2006'da yürürlüğe sokulan genelgesi, komik ya da trajik olmanın ötesinde çok acı bir tabloyu tüm çıplaklığıyla gözler önüne seriyor. Türk Tabipleri Birliği (TTB) şu saptamaları yapıyor:

HEKİMLİK DEĞERLERİNE SON

* 70 kuruşa tomografi, 80 kuruşa manyetik rezonans:

Sağlık hakkına 1 Temmuz darbesi!

Bu rakamlar, gerçek bedellerin yüzde biri bile değildir.. Bir ayakkabı boyama ücreti 2-3 YTL iken..

* "... Sağlık hizmetini sadece alınıp satılan ve işletmelerin kâr edip, hükümetlerin tasarruf yaptığı bir pazar olarak algılayan 'Tüccar siyaset' anlayışı sağlıkta yarattığı karmaşaya hiçbir etik ve vicdani değeri içermeyen ve hekimliğin en temel değerleri ile bağdaşması imkânsız olan bu uygulamayla son noktayı koymuş oldu! Çok ciddi halk sağlığı sorunu halini alacak olan ve halkın sağlık hakkını gasp eden bu uygulama aynı zamanda hekimlik uygulamasına

tarihimizin en büyük ve en kötü müdahalesi anlamına geliyor..."

* "...Hükümet halen Emekli Sandığı, SSK ve Bağ-Kur kapsamında olup 2007'den başlayarak GSS'li olacak vatandaşların sağlık ihtiyacını tam olarak karşılamayacağını açıklıkla itiraf etmektedir. Kişi başı asgari ödeme ile yaptırılmadığı tedavisi için vatandaşlarımızın önünde ne yazık ki tek bir seçenek bırakılmaktadır: Cepten ek ödemelerle tedavisini sürdürme. Bu uygulamanın önemli bir kısmı yoksulluk sınırında yaşamını sürdürmeye çalışan milyonlarca yurttaşımızın yaşamını zorlaştırmasının yanı sıra en yoksul kesimin sağlık hizmetine ulaşımını da imkânsız kılacağı bilinmelidir. Hekimlik bu kadar vicdansızlığın hüküm süreceği bir ortamda yapılabilecek bir meslek değildir. TTB olarak Hükümete hekimlik yapmayı imkânsız hale getiren, hastaların sağlık hakkını bütünüyle ortadan kaldıran 1 Temmuz Tebliği'ni derhal geri çekmeye çağırıyoruz. Aksi takdirde doğacak bütün toplum sağlığı sorunlarının sorumlusu AKP Hükümetidir.."

Maliye Bakanlığı, söz konusu genelge ile, ayakta muayenede Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastanelerde kişi başına 30 YTL, özel sağlık kuruluşlarında % 20 fazlasıyla 36 YTL, üniversite hastanelerinde ise 60 YTL ödemede bulunacaktır. Bu tutara, tanı için gerek duyulan tüm laboratuvar incelemeleri, konsültasyonlar dahildir.

AVRUPA'NIN ÖNCELİKLERİ

ABD'de Atlanta/Georgia merkezli Hastalıklar Koruma ve Kontrol Merkezi (Centers for Disease Control and Prevention) -CDC), bu ülkenin sağlık politikalarının üretilmesinde belirleyici rol ve işlev sahibidir. ABD genelinde çok sayıda yerel birime sahiptir. Pek çok ülkede örnek alınan bir yapılanma modeli vardır. AB de CDC'nin bu modelini örnek alarak E-CDC'yi (European-CDC) geçtiğimiz yıllarda kurdu. Avrupa Hastalıklar Kontrol Merkezi yönetmeni Zsuzsanna Jakob'ın vurguları çok dikkat çekici. Dr. Jakob, "...sağlık stratejik bir konudur" uyarısını şöyle açıklıyor:

* "Hastalıklar, - bulaşıcı olanlar, olmayanlar- toplumlar ve ekonomik kalkınma için büyük bir sorun oluşturmakta ve birçok insanın acı çekmesine neden olmaktadır. Bulaşıcı hastalıklar, yeni ve yeniden ortaya çıkan SARS, kuş gribi, pandemik influenza, antimikrobiyal direnç, HIV ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar... İnsanlar hastalıklar ve sakatlanmalardan uzak, sağlıklı bir yaşam isterler. Bu nedenle, sağlık stratejik bir konudur."

Türkiye birçok bakımdan ileri bir ülke.. Fakat sağlıktaki çarpıcı ve farkedilemeyen geriliğini bir türlü algılayamıyoruz. Oysa çözüm çok yalın.. Düşünüyoruz da; "Herkese eşit ve nitelikli sağlık hizmeti." Bu sorunun büyüklüğü çözümü. Aslında Türkiye bunu başarabilecek güçte.. Üstelik konu stratejik önemde..

ACI SON

Stratejik yanılığın acı sonu...

O devlette;

- * terör de olur;
- * etnik kalkışma da olur;
- * irtica da olur;
- * şeriat da olur;
- * iç ayaklanma, ölüme ve hatta
- * parçalanma bile ne yazık ki olur... oluyor da!

Bu çözümleme, olabilecekleri meşru görme ya da gösterme amaçlı olmayıp, sosyolojik bir deterministik öngörüdür. Gerçeklik öngörünün de ötesine geçmiş, acı acı yaşanmaktadır üstelik...

ÇÖZÜM ÖNERİSİ

Sosyal adaleti sağlayacak sosyal devlet'tir. Dileğimiz, sözde neo-liberal akımların "küreselleşme masalları" ardına saklanarak halkımızın eşit ve nitelikli sağlık hizmeti alma hakkına saldırısına son verilmesi; "sağlıkta özelleştirme, Aile Hekimliği, GSS, sosyal güvenliğin özelleştirilmesi" adımlarından oluşan Sağlıkta Dönüşüm (!) histerisi'nin bir an önce durdurulmasıdır...

Türkiye Cumhuriyeti, en temel kamusal hizmetleri de sırtından atıp yerli ve yabancı sermayenin kazanç alanına terkederken, kendisi de devlet olmaktan çıkmakta, çıkarılmaktadır...

Çünkü **Gazi Mustafa Kemal Paşa**'nın söylemi son derece nettir:

"Kendine devrimin ve devrimciliğin çeşitli ve yaşamsal görevler verdiği Türk vatandaşının sağlığı ve sağlamlığı, her zaman üzerinde dikkatle durulacak ulusal sorunumuzdur."

Çok berraktır ki; ulusu "sağlıksız" bırakmak, Devrim ve Devrimciliğin sahipsiz, savunmasız bırakılmasıyla eşdeğerdir. Her yönüyle küreselleştirilerek emperyalizmin dümen suyunda yarı sömürge kılınmak istenen Türkiye'de Ulusun ve de ilgili-yetkililerin bu olguyu iyi kavramaları artık zorunlu duruma gelmiştir.

Türkiye, ulusal gelirinin % 6.5'ini (yaklaşık 20 milyar \$!) sağlığa harcanıyor. Sağlık göstergeleri, bu özverisiyle uyumlu olmayıp çok geri ve eşitsizdir. Hiçbir aşı üretmiyor. Yerli ilaç sanayisi hızla yabancılaşıyor. Ülke, denetimsiz bir tıbbi teknoloji pazarıdır. Piyasa ekonomisi, her alanda eşitsizlik doğurmakta, **ülke hızla sömürgeleşmektedir!**

Sağlık politikaları, öyle de böyle de yürütülebilecek teknik-siyasal politika alanları değildir.

Sağlık politikaları ulusal olmak zorundadır, çünkü sözcüğün tam anlamıyla "Stratejiktir"tir..